ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXI — Број 383
Субота, 2 мај 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

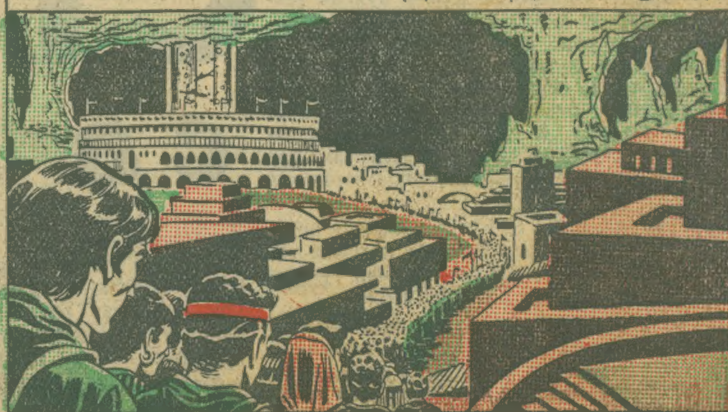

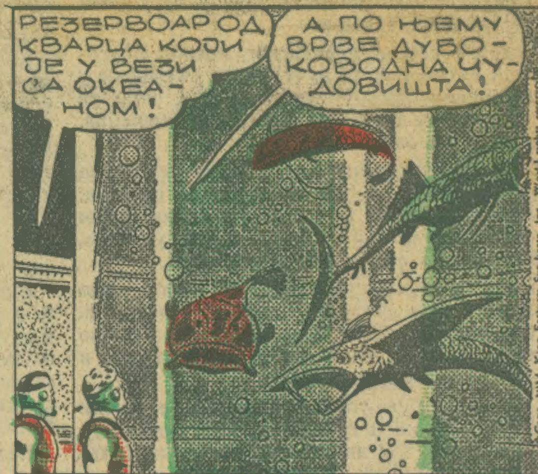

У овом броју:

Т.-24/59

СТАРИНА са планина

Сунце је сваког јутра у марту обасјавало врхове планина на Аљасци, тако да је изгледало као да су прекривени ружичасто-златном бојом. Стари Крег, снажни предводник дивокоза, водио је своје стадо са планинских увала кроз долину коју је већ захватио дах пролећа. Пењали су се ка оближњем планинском венцу, тражећи свеже пашњаке. Глад је натерала Крега и његове „штићенике" да напусте своја зимска скровишта.

Већ после једног сата откако је стадо црнорогих дивокоза кренуло кроз долину, чопор вукова наишао је на њихов траг и кренуо у потеру. Обично се козе и вукови ретко срећу јер су њихова пребивалишта и потребе сасвим различити. Међутим, један чопор од девет изгладнелих вукова лутајући за храном обрео се ту и сада је по трагу њушио предвођен огромним црнодлаким вуком. Њему се журило јер му је „стратегија" налагала да престигну козе и пресретну их, пре него што се оне докопају стрмих и клизавих падина.

Међутим, изненада се подигла снежна олуја и вукови су били принуђени да потраже заклон. Високи снежни намети покрили су трагове коза, а ветар је развејао мирис.

Али глад је највећи нагон и они су наслепо наставили гоњење. Најзад су се нашли на крају једне клисуре која је са три стране била опкољена високим литицама. Ако су се козе склониле горе ради преноћишта, стари вук ће са својим чопором поћи у току ноћи да их изненада нападне.

С друге стране планинског превоја, одговорили су им пси за вучу санки, склоњени у привременом логору ловца Брента, који се ту задржао са своја два пратиоца Индијанца, док не прође олуја.

Старији Индијанац Кенак рече нешто на свом дијалекту, а његов одрасли синовац, Џони Бак, смејући се преведе: „Кенак мисли да су то љути вуци. Добро бисте учинили, господине, да се од њих причувате".

Брент је слегао раменима. На њега таква примедба није оставила никакав утисак: он је био искусан ловац коме је дивљина добро позната. Био је већ и у лову на медведе, и то на највеће у целом крају.

Старац је био упоран. Сматрао је да им ништа друго не преостаје него да причекају, ту у долини, док не отопли, јер ће онда све скитнице напустити своја склоништа.

Једног дана седећи пред својим шатором у кошуљи са засуканим рукавима Брент је догледом посматрао беле планинске врхове. Пси који су вукли санке лежали су и дахтали јер им је, нарочито због њиховог топлог крзна, било врућина. Изненада је Брент ускликнуо.

— Медведи? — запита Џони.

— Не, — одговори Брент. Дивокозе. Њихов вођа је прави колос — мора бити да је предак свих дивокоза! Погледај! На превоју ћеш спазити највећу главу коју си икад видео! Поред ње све главе из моје збирке изгледаће као главе ланета, — и пружио је доглед младом Индијанцу.

Нико не сме да пуца . . .

Џони је погледао и предао га даље, старом Кенаку. Међутим, овај га је презриво одгурнуо. Говорио је полако, дубоким гласом и после сваке речи би мало застао.

И Џони преведе: мој деда мисли да је оно горе стари Крег. Људи га називају дивокоза-дух. Врло је непријатан.

— Дивокоза-дух?

— Да. Нико се не усуђује да пуца на старога. Могао би донети несрећу. Сувише је лукав. Одозго, са врха света, он види све и све зна. Када се сретнете са њим и ништа му не учините, онда ћете и ви од њега научити понешто али ако покушате да га убијете претстоји вам несрећа.

Брент је слегао раменима:

— Када бих желео да избегавам опасности ја не бих био овде. Него, мени се све чини да ћемо пре него што сачекамо медведе, кренути у лов на дивокозе.

Индијанац на то није одговорио, а Брент је, као искусни ловац, већ ковао план. Пре свега, уздигнувши овлажени [illegible]прст утврдио је правац ветра.

— Дивокозе су нас свакако већ нањушиле Ветар дува од нас ка њима. Могао бих се опкладити да оне оданде прате кретање у нашем логору — рече Брент. Ако заобиђем гребен и попентрам се с оне стране ветар ће ићи ка мени и то ће омогућити да се приближим на пушкомет. Зар није добра идеја?

— Савршена, — потврди Џони, али му лице није одавало одушевљење.

Спреман за полазак Брент рече:

— Остави ми довољно времена да доспем до оног места, а онда ти крени право на стадо. Претпостављам да ће оно онда поћи преко гребена, тачно према мени. Чим будеш чуо пуцањ похитај ми у сусрет. Бићеш ми потребан да тешку главу јарца понесемо. Какво ће лице направити твој деда када се будем вратио са главом Старине са планина.

Млади Индијанац се усиљено насмејао:

— Разрогачиће очи, господине Брент. Нисам сујеверан, па ипак... и ја ћу се изненадити.

Крегово јако тело, тешко око 200 килограма, сачињавале су кости и жиле, а његови усправни рогови били су оштри као најфинија длета. Приметио је кад је Брент напустио логор и кренуо некуда. Међутим, он је исто тако знао да су ту остала још двојица. То је удвостручило његову будност.

Биле су опрезне

Било је већ подне кад је он приметио да је и други човек напустио логор, и пошао ка њему и његовом стаду, немарно и без уобичајених ловачких предострожности. Крег је стајао непокретан, испитујући човека који се с муком пробијао кроз непроходни снег, узбрдо, ка њему.

Када се Џони приближио на око 400 метара Стари је дао знак за повлачење. У трен ока је стадо стало на ноге. Крег је преузео вођство, појурио напред, док су га остали пратили, један за другим. Требало је да се само пребаце преко превоја и замакну из вида човеку који им се приближавао, а онда би наставили да се пењу даље.

Али, стадо није прешло ни стотину метара, а Стари је изненада дао знак да се стане. Чупаво копито планинског ветерана, које је тако добро познавало груби и стеновити терен, осетило је да са тлом нешто није у реду. И пошао сам још мало даље, испитујући.

Окренуо се, затим, ка стаду, али баш у том тренутку прозуја нешто, као бесни стршљен, поред његове главе и непосредно после тога зачу се пушчани прасак. Тело Старог се пропело и он је наједном ситно скакућући покушао да одржи равнотежу.

Пут којим је Брент пошао био је много удаљенији него што је мислио. Журио је узбрдо тешко дахћући, јер су му крпље сметале. Најзад се докопао обронка који је, како је рачунао, требало да води право према дивокозама. Стигао је таман када су се оне помолиле. Све је сада зависило само од брзине. Стари је стајао на једва 300 метара од ловца и могао је сваког часа да га открије. Брент није имао времена ни да предахне да би умирио нерве. Један тренутак Крег као да је оклевао и у том се окренуо. Бесумње је приметио Брента, који је нанишанио. Али, ловцу се отео узвик разочарања кад је видео како је његово зрно, иза животиње, направило само мали облак од снега. Таман је хтео још једном да опали, када му падоше у очи чудни скокови Старог. Исувише касно је Брент схватио шта су они значили. Просто није могао да поверује својим очима: читав комад снежног покривача се покренуо, остављајући за собом голу земљу, и као вал кренуо наниже. Успео је још да спази како и велика животиња нестаје у ковитлацу, а затим је и снег под његовим ногама почео да се креће, тако да је и он запао у вртлог. Покушао је муњевитим покретом да избегне али је због крпљи угануо ногу и при паду био одбачен неколико метара даље ка једној стени. Силина лавине није дозвољавала никакав застој: понела је и Брента као лопту низбрдо. Када се најзад зауставио на чврстом тлу, снег је на њега треснуо и одузео му дах. А онда је настала тама.

Пошто је дошао к себи, осетио је прво да се гуши. Почео је да се батрга, док му се плућа поново нису испунила свежим ваздухом а очи спазиле блесак сунчеве светлости. Обазрео се и видео да се налази у једној пукотини стене. Срећом није била дубока. Уствари она га је задржала и тако није доспео под огромне гомиле снега, које су лежале уоколо.

Осећао је болове по целом телу. Уз огромне напоре почео је да се извлачи из снега, али је наједном приметио да није сам.

Старина са планина је такође био понет лавином. На свега неких двадесетак корачаји стајао је леђима окренут стени, а пред њим нови непријатељи: вуци. Брент је, разрогачених очију, без даха, зурио у њих. Чопор мршавих вукова, предвођених једним чупавим чудовиштем, опкољавао је Крега очекујући погодан тренутак за напад. То су вероватно били вуци које је раније чуо док су тумарали клисуром. Лавина им је донела плен пред ноге. Требало је да издрже тешку борбу да би дошли до толико жељеног обеда, јер их је Крег чекао са обореним роговима. А да му приђу с леђа нису могли.

Са осећањем задовољства Брент је закључио да га чопор вукова није још открио. Па ипак, слабе су биле његове наде: од пушке ни трага ни гласа, а са својим повређеним чланком био је беспомоћан. Једини спас био би када би вукови одустали од борбе и повукли се.

Али баш у том тренутку почео је њихов напад. Црни вук је полетео према Крегу, и одмах отскочио уназад као да је наишао на противнапад, уствари с намером да поведе противника према себи да би напустио залеђе. Истовремено га је други вук напао са стране. Али је Крег брзином муње одговорио: својим, као нож оштрим роговима просто је распорио нападача и одбацио га у снег, где се овај с муком почео да батрга покушавајући да се дигне на ноге.

Нови напад почео је на Крега са три стране. Вуци су скакали и као помахнитали уједали, налетали и одмах се повлачили. Густо крзно штитило је Старину од уједа, док је роговима одбацивао нападаче у ваздух. Неки су били већ потпуно рањави. али раздражени мирисом крви и жељни плена, и даље су нападали.

Борба је трајала два-три минута, а онда је одједном настао предах. Најмање шест вукова је било толико тешко рањено да су се нашли ван строја. Брент просто није веровао својим очима да је Старина био способан да толике вукове онеспособи а сам да још има снаге.

Вукови су се мало повукли као да су увидели бесциљност свог подухвата.

Као запета стрела стајао је стари Крег и чекао, не обраћајући пажњу на крваве ране које су му нанели вуци својим великим очњацима. Поново је пламен у зеленим вучјим очима блеснуо и сива тела су почела да се припремају за нови напад. У том тренутку се једна од мањих животиња, вероватно вучица окренула према Бренту. Њему се следила крв у жилама. Налет ветра јој је сигурно донео мирис нове жртве. Неколико секунди је гледала у њега, затим мало полегла, и наћулила уши. Почела је опрезно да му се приближава. Остали приметише њено кретање, а затим одмах и човека у снегу. И пођоше сви, ка лакшем плену. Последњом снагом Брент се мало придигао и почео да виче из свег грла. Животиње су мало застале, изненађене, готово спремне да побегну. Али и овога пута је надвладала глад. Вођа вукова, иако са безброј рана које му је нанео Крег, подигао је њушку и кренуо напред. Опет је Брент завикао колико га глас носи, и вук је застао.

Изгледа да је стари Крег Брентово урлање схватио као позивање вукова на борбу. И потпуно неочекивано, он се бацио у напад. Два преостала вука су у паничном страху побегла.

Никада више . . .

Тријумфујући стајао је сада Старина са планина према свом најопаснијем непријатељу: човеку. Али овај је у овом тренутку био толико безопасан, да се из Крегових очију могла прочитати само поруга и презир. Крочио је напред фркнувши и тресући главом, као да полази ка жртви.

У варљивој нади да ће му можда то помоћи, Брент се напео још једном из петних жила да дрекне, али грло му је било сасвим суво и глас га је издао. Све што му је преостало било је да мирно лежи.

„Не мичи се, не мичи се", — говорио му је инстинкт одржања а у слепоочницама као да су му ударали чекићи. Тада је из даљине долетео позив. Џони Бак! И стари Крег га је чуо и главу окренуо у том правцу. Приближавао се други човек. Закорачио је преко снега у правцу дивљине на путу ка своме стаду. Опростио је живот човеку који је њему хтео да га узме.

Пошто се ослободио страха Брент је осетио да га је племенити став животиње збунио.

Џони се низ падину нагомиланог снега просто сасуљао до Брента. Осмотрио је разбојиште — рањене вукове, који су уз велике напоре покушавали да се пузајући повуку, и пожурио ка Бренту да види шта је са њим.

— Чини ми се да вам је чланак само угагнут, — рече пошто га је свег опипао. И бацивши поглед на поприште додаде: Када бих могао да нађем вашу пушку, вредело би да их „докусурим". Али пошто им је кожу Крег већ раздерао ни њихово крзно свакако више неће имати вредности. Можда ћете кренути поново у лов на старог великог јарца? — задирну га Џони.

— Никада више. Доста сам мука задао старој јуначини, а и он је мени дао добру лекцију. Сада више знам. Требало је слушати старога Кенака — одговори Брент искрено.

Џони се смејао.

— Зна деда много! Али шта кажете на ово: тек што сте отишли из логора наишао је рој бумбара на шатор. А када сам се испео на превој угледао сам и једног медведа!

Пре него што пођоше, још једном бацише поглед према висовима: стари Крег је, опкољен својим стадом, пошао у сигурније пределе, богате пашњацима.

Велика трагедија праисторије била је глад. Сва борба наших предака водила је само једном циљу: пронаћи храну. А до ње није било лако доћи. И кад би је пронашли често је била неупотребљива.

На слици је уметник приказао обалу Сене, у Ансиеру, у старо камено доба — пре 200.000 година. Река је тада била дубока 63 метра (данас 26), а њена ширина је износила 6 километара. У даљини се види брдо Валериен.

То је био почетак периода великих хладноћа: хипопотами, слични овима из данашње Африке, лутају у пратњи риноцероса са дугачким длакама и мамута заштићених од оштре зиме дебелим руном.

Људска бића, такође космата, живела су извесно време на ниској температури, а затим се селила ка југу.

Ови становници су бесумње припадали врсти „неандерталаца са челом" чије су кости биле откривене у Гренели, у Француској. Личност у десној страни слике претстављена је ћелава да би се видео облик њене лобање.

Кад полази следећи ЛАБУД

Славни руски певач Шаљапин гостовао је по многим позориштима широм света. Приликом једног гостовања на репертоару је био Вагнеров „Лоенгрин".

Све је било спремно за почетак претставе, али пре не-

го што је Шаљапин отпевао своју арију и пре но што је ступио у чамац, десило се услед забуне техничког особља да је лабуд отпловио прерано. Опазивши то, Шаљапин није могао да се уздржи већ је узвикнуо:

— Чујте, молим вас, кад полази следећи лабуд!?

МИШЉЕЊА о СОКРАТУ

По речима Ксантипе, Сократове жене, познате по својој горопадности — Сократ је био лењи ветропир који је својој кући доносио више сумњиве славе него хлеба.

Према Делфиском пророчишту — он је најмудрији од свих Грка.

А сам је, пак, говорио — „Ја знам само једно да ништа не знам".

ПОСЛЕ ТОГА

Познати француски писац Оноре де Балзак позва једног дана у своју кућу Александра Диму-оца. У његову част Балзак спреми флашу одличног бургоњског вина.

Два писца су дуго разговарала о својим делима. Једног момента, уз реч, Балзак насу вино у једну чашу. Дима пружи руку да је узме.

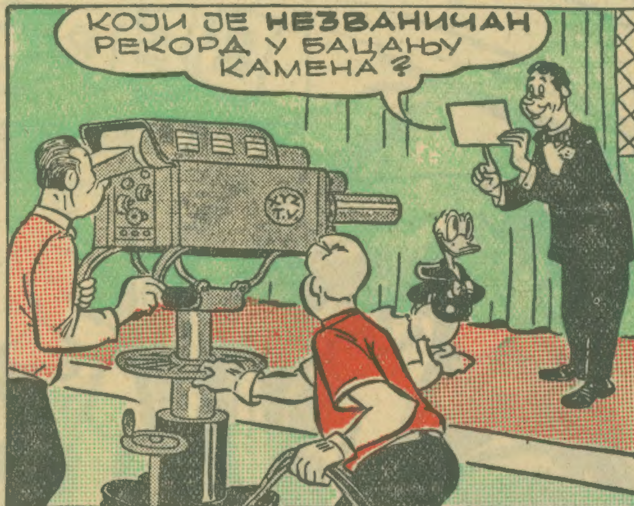

— Шта то радите? — повика Балзак задржавајући његову руку.

— Хоћу да пијем.

— Не, треба прво да завршимо разговор, јер после овога нећемо моћи.

Највећи каталог

Позната библиотека у свету „Британски музеј", коју је енглески Парламент основао 1753 године, припрема ново издање потпуног каталога књига које поседује. У три стотине свезака биће уврштено око 6 милиона књига. Када би се изнастављале стране овог каталога био би дуг, кажу стручњаци, 12 километара.

Штампање каталога биће извршено најсавременијом штампарском методом — фотоофсетом, али ће његово штампање ипак трајати пуних шест година. На данашњи начин тај посао би се обавио за 250 година.

Припреме су биле почеле још 1930 године, али је рад био прекинут због рата.

Колико је Коро израдио слика

Према једној америчкој царинској статистици, у Америку је од 1918 године увезено ни мање ни више него 13.000 „гарантовано оригиналних" слика француског уметника Камиј Короа (1796—1875). Колико је познато, међутим овај сликар је израдио свега око 450 платна.

СМРЗНУТА ЗАПРЕГА

Ево једне јединствене комбинације људског стваралаштва и природе. Пошто је неки вајар израдио ову скулптуру као успомену на насељенике америчког Запада, један други човек ју је упорно прскао водом све док се на мразу није заледила и постала јединствена творевина.

Споменик овако необичног изгледа налази се у Сан Валију, у Калифорнији.

Шимпанза са штедном књижицом

Осмогодишњи шимпанза Фреди, у зоолошком врту у Келну познат је свим посетиоцима. Његов дресер га је научио да прикупља бакшиш после успелих акробација.

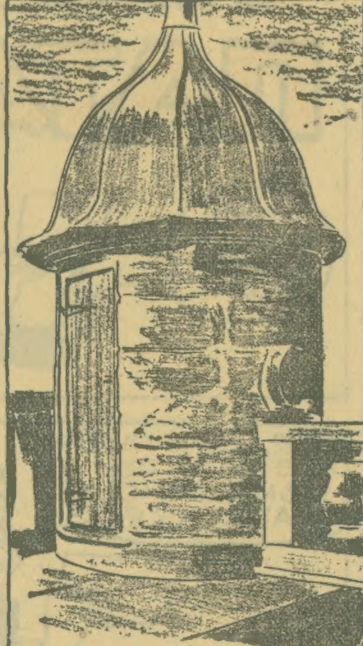
Тако је шимпанза накупио доста новца и поштанска управа у Келну, одобрила је отварање текућег рачуна овом мајмуну који већ има на књижици 800 марака. Шимпанза је добио и већи кавез, али да би платио „нови стан" морао је са рачуна у банци да скине 50 марака.

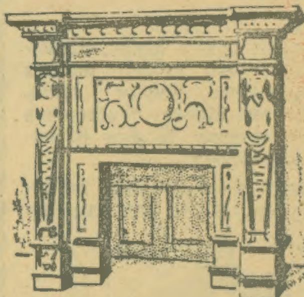
Крвне групе мумија

Један британски медицински часопис пише да су научници, међу којима се нарочито истиче доктор Бојд, почели да проучавају крвне групе мумија. У ту сврху се користе остаци мишића са египатских и северноамеричких мумија, а такође се анализирају и мумије из Перуа.

Сматра се да ће ови резултати бити драгоцени нарочито за проучавање великих миграција које су се дешавале у историји човечанства.

Жаба-во

На обалама језера Северне Америке живи једна врста жаба много већих од свих својих сродника, због чега их тамо називају „жаба-во". Труп јој је дуг око 20 сантиметара, а задње ноге, од читавих 25 сантиметара, омогућују јој да скаче више од пола метра. Међутим, ово име није добила само због своје величине, већ и због свог јаког гласа. Природњаци кажу да се њено крекетање разлеже целе ноћи, тако да људе са слабим нервима доводи до очајања.

Вештина умирања

Једног дана чувени француски глумац Талма, за времена царства, играо је једну трагичну улогу. Глумцу, који је требао да га убије, затаји пиштољ. Изгубивши хладнокрвност, он полете на Талму и удари га ногом.

Рушећи се Талма повика:

— Јао! Његова ципела је била отровна.

Мали број пропусти

Осло, главни град Норвешке, веома је интересантан за туристе из целог света. Само веома мали број њих пропусти да сними ову чувену Вигеландову скулптуру у Фрогнер парку.

ДВОБОЈ НА ПОЈИЛУ

— СЛИЧИЦА ИЗ АФРИКЕ —

Поново смо, после више месеци, поставили главни логор у близини реке Луалаба, у срцу Конга. Крај једног од појила на реци стоји једно циновско дрво баобаб. У његовим чворноватим гранама начинио је наш водич Илонга, уз помоћ двојице својих сународника, угодну осматрачницу. С ње смо имали најлепши поглед на читаву речну обалу — прави елдорадо за филмско снимање. Касно поподне кренули смо из логора да бисмо пре сунчевог заласка стигли до осматрачнице на реци. Пратио нас је само Илонга, док су Кинлу и остали домороци остали да чувају логор.

Ускоро смо седели у нашем високом „гнезду" и ћутећи ишчекивали залазак сунца. А тада су се појавили жедни становници степе. Једни су долазили, други одлазили. Било је то стално комешање и наша камера није престајала да ради.

Још једном је запламтела на хоризонту зеленожута светлост сунца да би у истом тренутку утрнула. Ноћ је наједном наступила. Животиње које су сада, по мраку, долазиле на појило, ступале су обазриво јер су очекивале да се ускоро појаве и њихови смртни непријатељи: симба-лав и чуви-леопард.

Изненада, између једне коња-антилопе и куду-антилопе дошло је до неке несугласице. Коњ-антилопа је сместа напала, а куду је прихватила и узвратила напад. Бориле су се огорчено, вероватно око бољег места на појилу. Те иначе плашљиве животиње, као да су заборавиле на своју урођену опрезност. Тутањ њихових копита и потмули тресак удараца које су наносиле једна другој, надјачавало је само завијање хијена и штектање шакала.

Илонга га је први угледао. Узбуђено ме је зграбио за руку, а другом ми је показао на леву страну, према густом црном шипрагу. Није проговорио ни речи, али му је из уста избијало једва чујно шиштање. Његове беле очне јабучице стравично су блистале у тами. Сад смо и ми видели: тамо, на ивици шипрага, стајао је снажан лав, гордо усправљен, у ставу који није наговештавао напад.

Као какво оличење снаге и лепоте стајао је симба и, рекло би се с чуђењем, посматрао борбу антилопа на обали реке. Посматрао је дуго, као какву позоришну претставу под јасним ноћним небом. А онда се разлегла опомена: њиштање једног младог зебра-мужјака, а одмах затим тутањ стотине копита: зебре и антилопе бежале су у паничном страху. Борци су намах заборавили непријатељство и јурнули за својим стадима.

Река је опустела. Тек тада је снажни лав, полако и достојанствено, кренуо према појилу. Чак и за нас, који смо толико времена провели у Африци, била је то ретко лепа сцена: мирна површина реке обасјана месечином, а на обали, потпуно сам, огроман, снажан лав раскошне гриве.

Тишину прекиде Илонгин шапат:

— Кад је симба сит бољи је од човека!

Никад се нисам искреније сложио с нечијим мишљењем но те ноћи на обали реке Луалаба, — завршио је истраживач Ерих Шеринг своју малу, готово без догађаја, причу из Африке.

Најезда китова

Да би растерали китове који су угрожавали прилаве њиховој обали. Јапанци су пре извесног времена морали да употребе авионе, пошто топовима то нису успели.

Ова најезда је укочила већ риболов и тако нанела око 250.000 милиона франака штете.

Нови облик...

Јавне телефонске говорнице ће добити нови изглед. Једна лабораторија испитује нове пројекте телефонских говорница. Биће прихваћен план који предвиђа рам од алуминијума и провидне зидове од пластичне масе.

Рекордери...

Седам стотина хиљада ситнушних свилених буба које су се тек излегле из јаја тешке су свега пола килограма. Међутим, оне се развијају огромном брзином. Само после шест недеља тешке су преко 4.000 килограма.

ЈЕДНО ИСТОРИСКО ПУТОВАЊЕ

Седмог јануара 1785 године, маса света се била окупила на пољани близу Довер Кастла, у Енглеској, да види двојицу одважних људи који су објавили да ће из Енглеске преко Ламанша прелетети у Француску у великој врећи испуњеној хидрогеном.

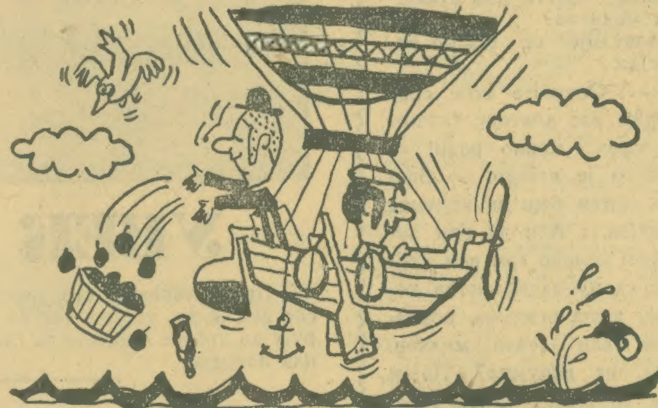
Двојица „пустолова" су били Жан Пјер Бланшар и богати Американац др Џон Џефриз, који је и финансирао овај подухват.

Уствари, Бланшар није желео да дели славу те је у последњем моменту изјавио да пошто балон неће бити у стању да подигне двојицу људи он одустаје од летења. И заиста, када су ради пробе ушли у корпу, балон се није подигао.

Доктор Џефриз је посумњао у Бланшара, поставио му неколико питања и најзад га претресао. Био је запањен када је испод Бланшаровог капута пронашао дебео оловни појас, а готово исто толико овог метала и у свим џеповима. Дошло је до свађе и тешких оптужби, али и до интервенције самог гувернера и полиције.

Најзад, око један час поподне балон се полако дигао у ваздух са обојицом одважних пионира.

Балон је направљен од платна и постављен папиром да не би пропуштао ваздух, а имао је пречник од 8,22 метара. Корпа испод њега у облику чамца била је обложена свилом и опремљена великом крмом, као и „ваздушним веслима" и пропелером на ручни погон.

Поред њих двојице који су носили широке појасеве од плуте, у корпи се налазила још и кеса с бисквитима, око седам килограма летака који су рекламирали Бланшара, једна боца брендија, корпа јабука, компас, термометар, барометар, два гвоздена сидра и седам килограма песка који је служио као баласт.

И поред овога балон се подигао на висину од 800 метара. Заборавивши претходну свађу, обојица су снажно веслали, крманили и руком окретали пропелер, одржавајући правац и брзину.

Одлучивши да пут наставе нешто ниже, испустили су гас — нажалост сувише много, и почели нагло да се спуштају. У паничном страху избацили су из корпе половину баласта, али је балон и даље падао. Преко ивице корпе полетели су у море: тешка крма, весла, пропелер, заставе, Бланшаров резервни капут, половина летака, декоративна свила и једно сидро.

Знатно олакшан, балон је почео нагло да се диже. Неискусни људи су прешли у другу крајност. Одједном су се нашли на висини од преко 2.600 метара, и пред једном још већом опасношћу, да се балон у разређеном ваздуху — распрсне. Требало је поново испустити гас лабављењем конопца око врата балона. Али опет је сувише гаса испуштено пре него што се конопац чврсто затегао, тако да је и по други пут дошло до наглог пропадања.

Храбри ваздухопловци су решили да се ослободе и остатка драгоценог терета па су побацали у море инструменте, јабуке, бисквите и другу половину летака. А онда су се издигли на пристојну висину изнад Ламанша.

Лет је настављен без неких већих незгода и већ су се чули из даљине бурни поклици добродошлице на француској страни канала. А онда су наишли на последњу препреку. Установили су да се балон налази испод нивоа литица и да им прети опасност од судара и готово неизбежне смрти. Овог пута није имало шта више да се одбаци сем горњих капута и чизама. Остали су само у панталонама и са појасевима за спасавање. Балон се сада полако уздигао изнад стења, запловио је изнад шуме и спустио се у близини Калеа. Нешто доцније, обучени у позајмљена одела, Жан Пјер Бланшар и доктор Џефриз тријумфално су ушли на коњима у Кале.

РЕТКА КАМУФЛАЖА

У природи се могу често видети невероватне ствари. Многи инсекти и животиње били би одавно истребљени да их сама природа није камуфлирала. На први поглед нико неће знати где се завршава тело овог пустињског инсекта, званог „шетајућа гранчица", а где почиње права гранчица.

САМО КАД ЈЕ ФЕСТИВАЛ

Древне „кафиле" или каравани, готово су ишчезли у Пакистану, али камиле ипак остају саставни део економије и дневног живота. Поред осталог, оне сада вуку теретна

кола, окрећу долапе. врху жито, учествују на фестивалима итд.

На слици је богато украшена камила за време једног фестивала у близини Карачија.

Мајмуни треба да науче да говоре

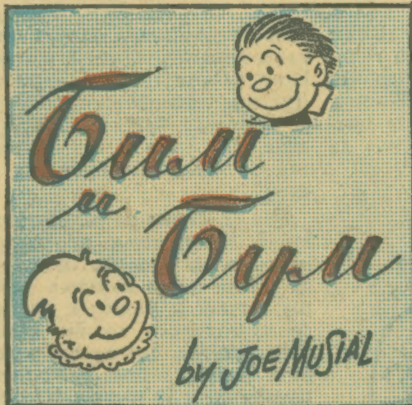
Енглески научник Роналд Фишер, који се посветио истраживањима у области наслеђа, одржао је недавно у Аделаиди, у Аустралији, једно предавање у коме је дао слику будућег света животиња. Мајмуни, мачке и пси ће умети да говоре. Фишер сматра за могућно да у XXI веку мајмуни обављају послове домаће послуге и да ће у фабрикама заузети место индустриских радника. Потребне операције на мозгу и говорним органима, као и упорне вежбе учиниће да ове животиње буду у стању да изговарају чак и једноставније реченице.

КАЗНА: ГУБЉЕЊЕ ОБРАЗА

У Токију се води интересантна борба против возача моторних возила који паркирају кола на недозвољеним местима. Пошто полициске мере нису ефикасне, приступило се другом начину: на свако непрописно паркирано возило залепи се велика црвена цедуља како би се преступник јавно казнио. Кажу да ова мера „губљења образа" има већег успеха.

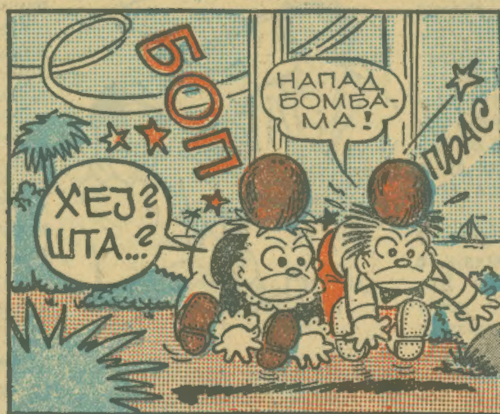
ИСКОРИСТИО МОДУ

Један смели римски обућар „лансирао" је нови модел обуће, засада само женске, и назвао га „хула-хоп". Довитљиви обућар искористио је праву епидемију „хула—хопа" па је направио ципеле чије је потпетице заменио једним малим обручем. И посао иде. Обруч који је обући дао „хула—хоп" обележје, причвршћен је помоћу металних стубића тако да је између њега и ђона уствари празан простор.

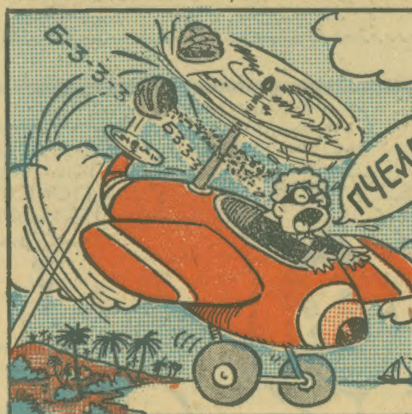

ВИЦЕНЦО РОВИ:

Слабо срце

Као олуја долетела је Марија у лекарску ординацију.

— Докторе! — викнула је у највећем узбуђењу, — замислите шта се десило! Клаудије је наследио двадесет милиона лира! Саветујте ми шта треба да радим! Ви већ знате колико слабо срце има мој вереник. Овако изненадна радосна вест могла би му донети смрт!

Лекар се смејао.

— Пустите ви то само мени, драго дете! — рекао је са изразом пуног самопоуздања. — Ја одлично знам како треба поступати с болесницима од срца... Саопштићу му то на начин који ће га поштедети узрујања!

После неколико минута стајао је Клаудије пред њим.

— Хм, имао бих да вам саопштим једну врло пријатну вест, мој драги! — почео је лекар опрезно. — Морате ми само обећати да ћете остати мирни и да се нећете узбудити.

Клаудије је обећао.

— Но, дакле, имали сте срећу... — продужио је лекар отежући. — Како да вам кажем, ради се о новцу..., хм, штавише, о великом новцу.

Клаудије није ни трепнуо.

— Ради се, тачније речено, о наслеђу — довршио је брзо доктор.

— Тако? — одговорио је мирно Клаудије. — О наслеђу?

— Да, али пре него што вам кажем суму, хоћу да вам дам једну инјекцију камфора. Знате како је, сигурно је сигурно!

Клаудије је протестовао и доказивао да је убризгавање непотребно, пошто он није ни најмање узрујан.

— Но, добро! — решио се лекар да продужи даље. — Наследили сте пола милиона.

И ово саопштење Клаудије је примио с примерном хладнокрвношћу.

Лекар, охрабрен оваквим држањем, наставио је:

— Сума је још далеко већа. Ипак, пре него што продужим даље да говорим, безусловно морам да вам прегледам срце.

То је и учинио.

— Све је у најбољем реду! Но дакле, сада ћете ипак, сазнати праву истину. Наследили сте двадесет милиона. Чујете ли? Двадесет милиона?

Клаудије се гласно насмејао.

— Опипајте моје срце молим вас докторе, да видите како мирно ради! — викнуо је весело. — Заиста, нисам баш ни најмање узрујан... Али да вам докажем колико сам вам упркос свему захвалан за толико ваше старање, поклањам вам један милион. Шта, не верујете? Дајем вам то одмах написмено! Као што рекох, поклањам вам један милион.

Када је лекар то чуо, пребледео је изненада као крпа, заколутао очима и као врећа се срушио на земљу. Његово срце то није могло да издржи...

УВЕК РАСТЕ

Према тврђењу стручњака дрвеће не престаје да расте све док живи, управо док се не осуши. Неки ботаничари верују да дрвеће престаје да „живи" једино услед неке болести или повреде.

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ДОБРОВОЉНОГ ЗАТВОРА ЗБОГ СИТНИЦЕ

Пуних двадесет година крио се од читавог света Џејмс Уолш из Белихена, у Ирској, и крио би се ко знао још колико дуго да га недавно неки његов сусед није приметио и препознао за време једне ноћне шетње. Општинске власти су „васкрслог" Уолша већ пре десет година прогласиле за „несталог, највероватније преминулог".

Уолш се крио толике године јер се бојао да ће због једног преступа бити кажњен затвором. Међутим, шеф месне полиције уверио га је да је његова кривица у међувремену застарела.

Какав је то тежак злочин починио Џејмс Уолш кад се због њега двадесет година скривао од правде?

Плашљивог Ирца записао је негде почетком 1939 године један полицајац због тога што на свом бициклу једне ноћи није имао прописну светиљку.

Најбоље године нашег живота?

Психолози разних америчких универзитета начинили су на основу масовних тестова, испитивања и статистичких података један занимљив „календар" људских способности и склоности. Кад човек најлакше учи, кад најбоље зарађује, кад највише ради? Испитиване су стотине хиљада људи — тај посао је обавила читава армија психолога.

Кад уметници и научници достижу врхунац у свом стваралачком раду? Пуних двадесет година занимао се овим питањем Харвеј Леман, професор психологије на Охајском универзитету. Он је утврдио да код проналазача и математичара период најплоднијег стваралаштва лежи између 33 и 44, а код лекара и психолога између 36 и 39 година. Песници пишу своја најбоља дела између 26 и 30, романописци између 40 и 44 године. Већина музичара и композитора достиже највећи домет с 35 година, путници-истраживачи предузимају најсмелија путовања такође између 30 и 35 године.

Мада су тридесете године најстваралачкије, новац почиње да притиче тек кад их човек остави далеко иза себе. Статистичка анализа свих занимања у Америци показала је да тамо највише зарађују људи са 55 година.

Физичка снага достиже свој пуни процват много раније. Са 25 година мишићи и чула су најснажнији. Њихова издржљивост почиње затим полако да се смањује, у почетку неприметно, а после 45 године неповратно. Способност рефлекса показује исту кривуљу. Врх се налази око 25 година; са 60 човек реагује упола спорије. Другим речима мозгу је тада потребно да би издао неку заповест и телу да је изврши, двоструко више времена.

У ком добу најлакше учимо? Професор Едвард Торндајк с Њујоршког универзитета Колумбија, утврдио је да дечје доба — насупрот укорењеном мишљењу није најпогодније време за учење. Хиљаде тестова показале су да се боље учи између 20 и 45, но између 10 и 15 година. Најбрже и најлакше учи се са 25 година. Са 65 година за један час научи се мање но са 25 година. Док се способност за примање нових знања почиње да

смањује после двадесет и пете године, способност коришћења стеченог знања, доношења самосталних одлука, стварања личног мишљења и извођење разних теорија — расте. Духовне способности развијају се стално, без обзира на године, али само у случајевима кад се мозак „не пусти на отаву".

Кад је човек најраздражљивији? Испитивања професора психологије Кесона показују да млади људи најмање нагињу љутњи и зловољи, али да се из године у годину човек због ситница све лакше узбуђује. Најосетљивије доба јесте између 40 и 50 година. Кад тај период прође, човек опет постаје сталоженији и хладнокрвнији. Међутим, с физичким болом случај је обрнут. Млади људи осећају већи бол кад се, например, ударе чекићем по прсту од старијих. Психијатар Вилијем Чепмен утврдио је да је један двадесетогодишњак за 25 отсто осетљивији на физички бол од једног четрдесетогодишњака.

Највеће промене личности настају између 25 и 35 година. „Ја" губи постепено од свог значаја на рачун рада, борбе за живот и животног позива. Ни у једном другом раздобљу укус, схватања и интереси не мењају се у толикој мери као између 25 и 35 година.

Преимућства и недостаци различитих периода у животу изгледа да су у равнотежи. Негде претеже младост, негде старије доба. Испитивања психолога изнела су на светлост дана занимљиве, понекад и неочекиване појединости, али ипак нису могла да даду један јединствен одговор на велико питање: које су најбоље године нашег живота?

ЗЕНИТ И МУВА

Највиша тачка на небеском своду изнад једног одређеног места на земљиној кугли назива се зенит. Порекло ове речи веома је занимљиво и необично. Наиме, стари арабљански астрономи називали су ту тачку „семт", од чега су касније Шпанци начинили „земт". Кад је прва књига о астрономији штампана у Европи, назив „земт" појавио се у новом облику — зенит. „Заслугу" за то многи приписују обичној муви. Изгледа да се по рукопису према коме је књига штампана прошетала једна мува и оставила свој траг изнад речи »zemt«, и то тачно изнад последњег потеза слова »m«. Слагач који је слагао текст, уместо »zemt« прочитао је »zenit« и тако је тај, уствари погрешан назив, остао у употреби све до данас.

„Хиљаду" боја

Снег није увек бео. Још од давнина се памте снежне пахуљице других боја: црвене, наранџасте, црне, зелене и других. Ове „обојене" вејавице су настале услед прашине у којој има мноштво сићушних биљака, бактерија или алга. Црна боја снега који је 1924 године пао у Вирџинији приписује се честицама угља из околних фабричких димњака.

СИМА ЗИМА и КИТ КОКАН

КАМЕН ТЕМЕЉАЦ

Неки стручњаци мисле да је чак пре 5.500 година један земљорадник проналазачка духа, који је живео на обали Персиског Залива, дошао на помисао да причврсти два дрвена колута са сваке стране једне облице и на тај начин створио прво „возило“ на точковима. Од тог једноставног прапочетка родио се точак, који претставља камен темељац модерне цивилизације и служи као неопходни део у многим машинама и справама.

Кућа — град

Ако „Ханибал“, како су двојица немачких архитеката Ото Јегер и Вернер Милер назвали свој пројект за највећу грађевину Европе, буде усвојен, у Штутгарту би „под једним кровом“ становало 4.000—4.500 људи. Зграда треба да буде дуга 630, а висока 50 метара, па је стога оправдано и име „колосеум данашњице“, како га је унапред крстио један штутгартски градски већник. У њој би ходници уствари биле улице са трговинама и биоскопима. Ту би се налазила и банка и пошта, можда и школе и још неке друге јавне установе. Предвиђене су и просторије за општински одбор који би имао да се брине о овом „цину“. Станови ће се продавати и већ се јавило 1.200 интересената, који су штедели за макар и овакав „кров над главом“ пошто нису могли да добију земљиште. Ако прилике дозволе, грађење би отпочело упролеће 1960, а последњи станови — како архитекти предвиђају — били би усељиви већ 1962 године.

Човек и машина

Помоћу спектроскопа може се разликовати више од милион боја, тонова и сенки. Просечан човек са нормалним видом може да разликује 150 боја, док извежбано око стручњака чак и нешто више од 100.000. Међутим, у већини великих енглеских речника има свега око 3.500 појмова за боје, тонове и сенке.

ОДЛАЗАК...

Године 1943, рано упролеће, тек су опупели врбаци поред Дунава, а на шибљу се појавио први зелени листић. Кад одмакне пролеће и зажари оно прво београдско лето, тада ће овде бити непроходни шибљак.

Дуж обала Дунава и с једне и с друге стране патролирају припадници немачке „фелджандармерије“, они што око врата носе посребрени колут. А туда се прошуњају с времена на време као пси, и агенти гестапоа. На реци нема никаквих бродова. Само рибари у својим чуновима, стрпљиво чекају улов од кога ће један део дати Немцима, а остатак продати.

Доле у врбаку, поред Небојшине куле, стоје стално везана два чамца. Чак је и шатор разапет на њима, али ипак се не би могло рећи да имају у себи и мотор. Један се од њих зове „Петерс“, а други „Шиља“. Немци их понекад загледају, седају у њих, понекипут се мало провозају Дунавом.

У то ратно време врло се ретко могло десити да неки „моторни“ чамац запара таласе Дунава. И за Немце је то била сувише угодна вожња. Лепи, плави Дунав, и тих као у Штраусовом валцеру, изгледао је безопасан и спокојан. Зато су два стара чуна, с прикаченим мотором, два рибарска чамца, намењена београдским дунавским аласима, употребљавана само у случају ако треба хитно да се притегне мрежа бачена посред велике реке.

На старом Зереку, у улици Цара Уроша, близу Солунске — те године се налазила и радња неког винарског трговца Боже. Па се и говорило, кад се тамо пође „идем код Боже“.

Међутим, у ту радњу долазили су понекад и неки људи које није привлачила Божина трговина. Попио би, додуше, и неко од њих чашицу вина, али већина их је само седела око бурића. Нешто су причали и као неког очекивали. А кад би тај дошао, настајала би извесна живост, и тек тада би се поручивао литрењак. Сваки је поред себе имао и по неки замотуљак, на изглед ништаван, да нико не би ни помислио да се у њему било шта важно скрива.

Ове вечери човек се појавио тачно у одређено време.

Неки су га добро познавали, а неки уопште не. Али сви су знали да је то „тај“ и да је сада њихова судбина у његовим рукама. Човек је после као случајно изишао из винарског подрума, а за њим, по један или у групи и сви остали. Пратили су га, крадомице, све до дунавске обале, где су у врбаку стајали „Петерс“ и „Шиља“. Кад год је човек доводио групу на Дунав, на њему је било много рибарских чамаца, који су се врло живо кретали горедоле, бацали вршике и мреже. Као по правилу знало се да је обала тада слободна и да су је Немци напустили, односно да извесно време неће ту доћи.

Кад су се сви укрцали у „Петерса“ и „Шиљу“ и добили рибарски алат, чамци су запловили према средини Дунава. Умешали су се међу аласке чунове и једно време били потпуно неприметни. Али „Петерс“ и „Шиља“ одједном су се одвојили од аласке флотиле — и сјурили у најскривенији врбак на другој страни Дунава.

Са београдске обале немачка патрола је могла да примети опет и „Петерса“ и „Шиљу“, јер су се они брзо вратили насред Дунава где су њихови вешти аласи извлачили мрежу у којој су се копрцали сребрнасти шарани. Чак је човек подигао за реп највећег и замахао њиме према Немцима на обали. Они су одмахивали радујући се лепој вечери. А та се вечера итекако исплатила, јер је „алас“ те вечери превезао више од четрдесет Београђана — у партизане.

То је био један од тајних путева којим су људи из овог блокираног града одлазили у Народноослободилачку војску.

Прихватилишта су била код Белегиша, Бановаца и Сурдука, на војвођанској страни. Из Белегиша, кад се ту прикупи група људи, дошао би пратећи одред и одводио их у Босну. Требало је често ноћу пешачити на десетке километара да би се дошло до прихватилишта, а одатле даље кроз нове опасности, све до партизанског одреда коме је било потребно појачање.

Било је дана када је „човек“ (нека буде тако назван, јер су га и други тако звали) — успео да превезе преко Дунава до 80 људи и преда их поузданим друговима који су их даље упућивали.

Гестаповска блокада Београда уствари никад није ни постојала, јер су је родољуби вешто и смишљено разбијали на све стране. „Петерсом“ је у почетку 1943 пребачена у Белегиш и једна штампарска „типа“ машина, са огромном количином слова. На тој машини штампан је лист „Слободна Војводина“, који је излазио за време најжешћег немачког терора. На њој је штампан и лист „Истина“ и многи други материјали. Данас се та машина, за којом су Немци толико трагали, налази у Музеју у Новом Саду.

Из Београда је тако у Белегиш пренето — само у року од годину дана, више од 150 радиоапарата. Али је најважније да су људи пребацивани стално у ово прихватилиште и одатле распоређивани на све стране где је требало појачати одреде наше ослободилачке војске.

КАКО СУ ПОСТАЛЕ ИГРЕ

„Човече не љути се“

Због тога што му његова три немирна дечака нису ни за тренутак давали мира, минхенски електричар Јозеф Фридрих Шмит нацртао је на поклопцу једне старе кутије за шешире мале кружиће. Четири пута по четири кружића као „старт“, четири пута по четири кружића као циљ. Затим је „старт“ и циљ повезао низом нових малих кругова, начинио шеснаест дрвених фигура и једну коцкицу и заиграо са својим синовима нову „игру на кутији за шешире“.

Дечаци, њихова мајка, читава породица били су одушевљени новом игром. Тако се пре пола века родила игра „Човече, не љути се“. Упркос том имену и данас се често нађе по неки играч који се играјући „Човече, не љути се“ толико наљути да зграби таблу и фигуре и баци их у ватру. То су, како каже удовица преминулог проналазача, највернији љубитељи игре, јер они, чим се „охладе“ купују нову кутију „Човече, не љути се“.

Домине

Због тога што ништа није могао да нађе чиме би испунио слободно време које му је остајало између обавезних дневних молитава, бивши витез-пљачкаш Алуин Зигеберт, који је тек био ступио у бенедиктински манастир Монте Касино, измислио је једну игру с плочицама. Ова игра се није сукобљавала с правилима и обичајима манастира, јер је после сваке одигране партије победилац имао да каже речи које су калуђери Монте Касина изговарали као вечерњу молитву: „Dixit Dominus, Domino meo“. Иначе се читава игра играла ћутећи. Због тога је старешина манастира дозволио потчињеним калуђерима да сваког дана могу извесно време да се вежбају у слагању плочица. Током времена, прешло је у обичај да победилац после добијене игре изговори само једну реч: „Domino“. Тако је, пре хиљаду година, угледала свет игра — домине.

Кликери

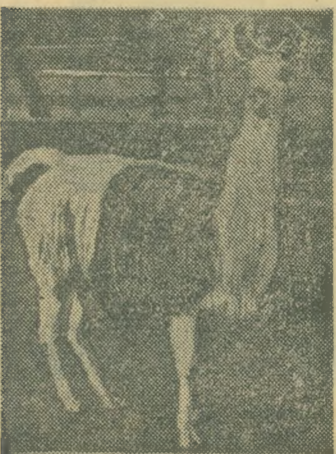
Због тога што су на обалама река могла да нађу пуно округлих каменчића, а ничег другог нису имала за игру, задовољавала су се деца праисториског времена тиме да котрљају те каменчиће по песку. Нарочита радост била је кад би једно дете својим каменчићем погодило каменчић свог друга. Тако се пре много хиљада година родила најстарија игра света — кликери.

„Жила куцавица“

Високо у јужноамеричким планинама где је ваздух разређен живи један сродник камиле. Ниједна товарна животиња не би могла ту да опстане, али ова олакшава тамошњем становништву тешки живот.

Ова рутава животиња простог изгледа, зове се лама. Још од памтивека она је чувана да би постала жила куцавица

економије Инка Индијанаца.

Лама је потомак дивље гванаке. Разликује се од својих сродника-камила, по томе што нема грбу, али је и слична њима по рђавим навикама — она ће се бранити од увреда омаловажавања и прекомерног рада пљујући неким одвратним секретом предмете и људе који јој се не свиђају. Понекад прибегава и другим средствима одбране: уместо муниције користи шљунак.

Лама је била роб Индијанаца Перуа и Боливије још када су Шпанци дошли на Анде. Али и њихов помагач. Индијанци нису знали ни да пишу, точак је за њих био непознат предмет, а нису имали ни новца. Међутим, лама им је по извијуганим путељцима стеновитих и веома окомитих планина превлачила сву потребну робу. Чак је преносила и разне поруке у удаљена места — у њеној вуни на леђима везивани су загонетни чворови. На сличан начин шаљу вести пустињски Индијанци у југозападном делу Сједињених Америчких Држава, а и Тибетанци пишу помоћу чворова на руну јака.

Не само што обавља највећи део посла, већ је лама и веома корисна домаћа животиња. Снабдева људе вуном за одевање, месом и млеком.

Постоји још један потомак гванаке — алпака — животиња слична лами, али највунастија и најдлакавија животиња на свету. Ламе и њихови сродници разних су боја и облика.

Зоолошки врт у Вашингтону има једно дивно стадо лама, са младунчетом од око годину дана, које ради разоноде по цео дан јури за голубовима, јер још није „схватило“ да потомак камиле никад неће уловити птицу.

ПОСЛЕ 19 ГОДИНА...

Млада француска глумица Доротеја која се истакла прошле године филмом „Опера муф“, награђена првом наградом на Међународном филмском фестивалу у Брислу, била је 19 година глувонема! Још у трећој години она је после прележаних богиња изгубила слух. Једна надрилекарка, покушавајући да је излечи врелом водом помешаном са неком хемикалијом, проузроковала је уништење средњег ува. Отада је Доротеја остала 19 година у тишини и заборавила и оно мало речи које је као дете знала. Сањала је само о томе да постане филмска глумица. Али, мада је имала глумачког дара ниједан режисер није хтео пристати да место ње говори двојница.

Доротеја се онда определила за балет и брзо је постала одлична играчица. У слободним часовима је чувала децу својих пријатеља. Почетком 1951 године уписала се на драмски курс Француског народног позоришта у Паризу, и мада потпуно глува, привукла је брзо пажњу стручњака.

Лекари су покушали да лече девојку, али је све било узалуд. Један истакнути париски хирург покушао је са операцијом. Извршио је смели подухват 6 новембра 1957 године. Отворио је девојци ушне канале и накалемио средње уво. Када су јој са главе скинути завоји Доротеја је од среће и усхићења заплакала. Први пут после 19 година —

чула је. Извршена је само операција десног уха али и то је било довољно. Почела је ревносно да посећује курсеве за рехабилитацију и већ после неколико месеци научила да говори беспрекорно.

КАДА БИ...

Када би се атомска енергија користила у мирнодопске сврхе могла би да спасе човечанство од глади. У многим гранама науке она ће бити корисна и помогла би научницима да повећају производњу у пољопривреди и индустрији да униште штетне инсекте и болести и чак развију нове биљке које ће доносити веће приносе.

У КРВИ ИМ...

Ајнер Улрих, стар 63 године, претстављао је 28 пута Данску на међународним тениским такмичењима за Девисов пехар. Његов 30-огодишњи син Тарб досад је већ трипут освојио домаће првенство, а други син, 23-огодишњи Јерген недавно је први пут постао тениски шампион Данске.

ЗРНО ПО ЗРНО...

У Салему, у држави Масачусетс, десио се ових дана интересантан догађај. Судским решењем је наређено да се расправи заоставштина која је 1831 године депонована. Тада је она износила 174 долара. Сада, са интересом, нарасла је на 9.000 долара.

ТЕЖА НЕГО ПРЕ 50 ГОДИНА

Према последњим статистичким подацима данашња деца су тежа од својих вршњака пре 20 година. Дете од 7 година теже је сада за један килограм, док дете од 14 година има читавих 6 килограма више.

WALT DISNEY — УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

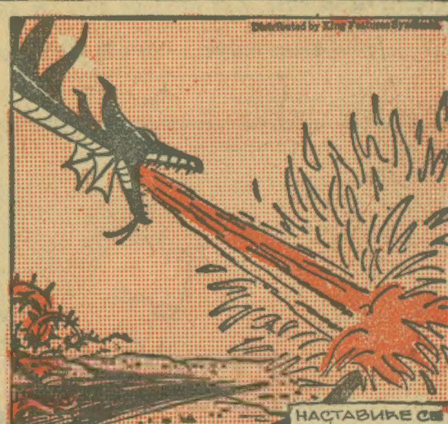

Необичан прелаз преко реке

Село Самоне у Италији налази се у близини Модене на реци Панаро, која је нарочито зими широка и врло опасна. Мост преко ње везивао је Самону са другом обалом на којој се налази школа. Једног дана пре двадесет година река је надошла и однела мост и отада деца иду у школу ваздушним путем — висећи три метра изнад брзе и дубоке реке — о гвозденом точку. Два пута дневно ово седморо деце, колико их сада учи школу, прелази реку са торбицама на леђима. И њихови родитељи су већином и сами овако „ишли“ у школу, али се досад никоме ништа није десило.

Последњих сто корака од обале до школе праћени су уздахом олакшања: „Још једном смо добро прошли!“

НА УЖЕТУ, МАЛО ДЕБЉЕМ ОД ПРСТА, ВИСЕ СВАКОГ ДАНА ЖИВОТИ ОВИХ СЕДАМ МАЛИХ ЂАКА

ВРИЖНА МАЈКА КОНТРОЛИШЕ ДА ЛИ СУ ТОЧАК И КОНОПАЦ ДОБРО НАМЕШТЕНИ

ДЕЦА ПРЕЛАЗЕ РЕКУ ДВА ПУТА СВАКОГ ДАНА — ИЛИ 240 ПУТА ГОДИШЊЕ. ПОНЕКАД, КАД РЕКА НАДОЂЕ И КАД ЈЕ ОПАСНОСТ ВЕЋА, МАЈКЕ „ИДУ“ ЗАЈЕДНО С ДЕЦОМ ДА БИ БИЛЕ СИГУРНИЈЕ

Најбогатија птица на свету

Герти је најобичнији галеб. Ипак, она задаје члановима друштва за заштиту животиња у Саутемптону, у Енглеској, прилично главобоље. Јер, Герти је најбогатија птица на свету. Када су је ухватили на једној њеној нози откривен је прстен с два лепа аметиста од по девет карата. Друга два драга камена, која су се, судећи по празним лежиштима, налазила у прстену птица је вероватно изгубила за време лета.

Ко је „поклонио" Герти тај прстен? Иако су вести о птици-богаташици више пута објављене у дневним листовима, сопственик прстена није се све до данас јавио.

Висока 23 метра

На Ускршњем Острву, у Јужном Пацифику, налазе се камене статуе које већ вековима збуњују археологе и научнике целог света.

Острво је открио холандски адмирал Рогевин на Ускрс 1722 године, па је по томе оно и добило име. Доцније су

га посетиле многе научне експедиције, и за све су те чудне статуе претстављале једну од највећих тајни.

Статуа на овој слици висока 23 метра и тешка много тона само је једна од многобројних на Ускршњем Острву.

Да се поздраве

Јелоустонски национални парк у Сједињеним Америчким Државама је стециште туриста из земље и иностранства. Дивље животиње су већ толико припитомљене да их људи хране на отвореном пољу. Међутим, многима се то осветило јер су били смелији него што је требало. Пре-

ма подацима управе парка сваке године дивље животиње ране бар стотину посетилаца, од којих су неки и умрли.

На овој слици два медведа поздрављају туристкињу која за сваки случај не излази из својих кола. Приправна је да сваког момента под пуним гасом побегне од опасности.

ПОСЛЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXI — Број 331
Субота, 18 априла 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Ове године навршило се пуних 20 година од изласка првог броја „Политикиног забавника". Заправо, први број појавио се 28 фебруара 1939 године, а последњи 220 број пред рат, у петак 4 априла 1941 године.

Како је добио име

У „Политици" од 31 децембра 1938 године објављен је конкурс у коме су позвани читаоци да сами предложе име новом листу. Том приликом читаоцима је објашњено какав ће лист бити по садржини и облику: имаће забавни карактер, објављиваће приче, романе, стрипове и друге занимљивости. После тога, у „Политици" од 25 јануара следеће године објављен је резултат конкурса. Приспело је 34.998 одговора, које је жири прегледао да би пронашао најзгодније име.

Било је више предлога, али су многа имена одбачена као: „Смех", „Шаљива недеља", „Разонода", која би карактерисала лист као искључиво шаљив. Исти је случај био и са именима: „Спортски романи", „Лист за најмлађе", „Путописи", „Женски лист", „Природа и наука" и тако даље. Сва та и слична имена давала би утисак да се лист обраћа само једном ограниченом кругу читалаца и да обрађује једну ограничену тему.

На много купона појавило се и име „Политикин забавник". Када су имена подељена на групе и пребројана, утврђено је да је за име „Политикин забавник" гласала готово петина (18 отсто) свих учесника у конкурсу. Жири се одлучио за ово име и поделио награде жребом неким учесницима који су дали исти предлог, тј. „Политикин забавник". Прву награду у износу од 5.000 динара добила је Антонија Савић, ученица из Новог Сада, другу од 2.000 динара Драга Игњатовић, учитељица из Стапара и трећу од 1.000 динара Драгослава Радовановић, ученица из Ниша. После су подељене остале награде у мањим износима — у свему 35.000 динара.

„Политикин забавник" излазио је пре рата два пута недељно на 12 страна: уторком и петком. Просечни тираж по броју пред рат износио је 41.000 бројева.

Поново... задатак... теме...

После рата „Политикин забавник" почео је поново да излази. Први број пуштен је у продају 5 јануара 1952 године. У почетку је излазио на 8 страна, а од 30 новембра 1957 године на 12 страна. Од првог броја имао је тираж око 100.000, који се после пео тако да је у 1958 години имао просек 117.000, а за последња три месеца ове године 138.000.

Да не би долазило до понављања рубрика и да бисмо знали када је напис објављен, направили смо картотеку и извршили групирање рубрика по темама. Уписане су само крупније пошто нам та картотека служи једино за интерне потребе.

Овде ћемо навести како изгледа та подела рубрика и колико је тема, углавном, у свакој обухваћено:

Националне рубрике:	453
Наука и техника:	768
Занимљивости:	718
Зоологија:	592
Личности:	329
Далеке земље и народи:	315
Ботаника:	170
Стари век:	84
Приче и легенде:	73
Уметност:	81
Астрономија:	78
Ратови:	57
Атомистика:	34
Авијација:	34
Спорт:	26
Преисторија:	7

Ово је само сумаран преглед, јер се у сваком броју, од првог до данашњег, 383, објави просечно по 40, што малих што великих рубрика. Ако 383 помножимо са 40, онда излази да смо досад, за седам последњих година, објавили 15.320 рубрика разних величина.

У сваки број уђе просечно око 40 на писаћој машини откуцаних страница (шлајфни), што опет износи 15.320. Ако бисмо то претворили у књиге, узевши да свака има 160 штампаних страна или 10 такозваних ауторских табака, изишло би да материјал који је објављен у „Политикином забавнику" у 383 броја може да испуни 102 књиге.

На први поглед може се учинити да постоји несразмера у броју тема, али није тако. Истина, рубрика „Наука и техника" најбоље је заступљена. Међутим, она обухвата и све ситне рубрике из специјалних наука а и велике као што су написи: Панонско Море, Невоље славних проналазача, Развитак брода од балвана до модерних прекоокеанских џинова, и сличне.

Исто тако изгледа да је атомистика слабо заступљена. Међутим, о атомима су објављени романсирани чланци у наставцима и цео један стрип у 15 наставака у коме се у речи и слици даје историја атома од Демокрита до савременог доба. Кад бисмо објавили све веће чланке о атомима као и ситне вести, онда би се то сабрало у неколико књига.

У националним рубрикама обрадили смо поред новијих догађаја и велик број написа о нашој култури, о истакнутим појединцима који су заступали извесна начела, о животу радника и сељака кроз векове, о историји појединих градова, о лепотама земље итд. Добар део националних рубрика ушао је у рубрику личности, занимљивости или неку другу због сродности тематике.

Теме из рубрике „Уметност" налазе се махом у рубрици „Личности" као истакнути музичари, песници и друге знамените личности на уметничком пољу. Исти је случај и са ситним вестима из те рубрике.

У такозвану рубрику „Занимљивости" ушле су и вести из свих научних грана, као: Откривање пута у Индију, Када су основане прве новинске агенције, Цене књига у старо време, Жртве грипа, Први походи у поларне крајеве, итд.

*

Из овог прегледа јасно се може видети наш главни циљ: популарна наука изнета што приступачније и забавније, али не у смислу вулгаризације. Написе из области науке и технике пишу или прегледају и одобравају стручњаци (атомистика, медицина и друго). Истина, и нама се поткраду грешке, али се старамо да их је што мање или их накнадно исправљамо. Материјалом који објављујемо у нашем листу желимо да употпуњавамо опште образовање свих наших читалаца који стално теже да што више сазнају и науче. Хтели бисмо да наш лист буде нека врста опште народне читанке кроз коју се читаоци могу упознати не само са тековинама савремене науке, него и са оним што се догодило у прошлости, а што је добро, лепо и корисно.

750 тона пеницилина годишње

Према једном извештају Светске здравствене организације, годишња производња пеницилина попела се на 750.000 литара, што је један од доказа да ни лекари ни болесници не воде довољно рачуна о препорукама по којима се овај антибиотик користи само у неопходним случајевима. Према истом извештају, продајна вредност пеницилина и осталих антибиотика „који се употребљавају у много мањој мери" износи 50% од продајне вредности свих лекова у току године дана. Веома велика тражња пеницилина последица је очигледних успеха постигнутих овим леком, јер су, захваљујући њему, многе болести излечене. Нажалост, постоје алергичне особе чији организам не подноси овај лек. Према статистици данских лекара, на десет хиљада инјекција догађају се три смртна случаја. У САД, где се пеницилин много узима, било је за све време откако се употребљава око 10.000 смртних случајева.

Хладњак за украс

На једној изложби кућног намештаја у Паризу био је изложен и један необичан хладњак. На његовим вратима са спољне стране значачки је био нацртан старински орман за

књиге. Сви су се питали чему то. Одговор је био: када у кухињи нема места, он се може ставити у собу где поред своје сврхе служи и као украс.

Честит не отступа

Насрадин, легендарни шаљивџија, рекао је једног дана својим пријатељима да му је 50 година. Када су га они после неколико година поново упитали колико му је година, Насрадин је опет одговорио: педесет.

— Али, толико си нам рекао и пре пет година, — протестовали су они.

— Наравно, — одговорио је Насрадин, — честит човек никад не отступа од оног што је једном рекао.

Необично занимање

Онај ко купи ципеле код лондонског обућара Жоржа Алберта Броквека, неће имати

рачуна да их носи у свакој прилици. Пар његових ципела стаје 50 долара зато што обућар ђонове украшава дивним сликама.

ОД МАГЕЛАНА...

Први путници око света напустили су Шпанију 1519 године. Пловидба је трајала три године. Вратили су се без вође, и остали чланови експедиције су се искрцали у домаћој луци. Од пет бродова остао је само један.

Отада па до данас људи су обилазили земљину лопту, у почетку ради пустоловина и профита, а доцније из чистог задовољства. Идеја да се обиђе свет за три месеца била је фантастична у оно време када је Жил Верн 1873 године објавио своју књигу „Пут око Земље за осамдесет дана".

Пред крај века, почела су путовања по Медитерану, али, за туристе тек 1912 године, када је брод „Кливленд" кренуо из Њујорка за Сан Франциско преко Суецког Канала, и вратио се у Европу. Путовање је трајало 110 дана, а стајало је ондашњих 650 долара.

После Другог светског рата аеронаутика је тек почела да показује своје стварне могућности. Први напори, пре четрнаест година, дали су ипак напотпун успех. Следеће, 1946 године, за један ваздушни пут око света требало је више од шест дана и 14 спуштања, од којих је прво било на Бермудима. Само годину дана доцније, установљена је стална ваздушна линија око света. Први авион полетео је из Њујорка линијом Гендер—Шанон—Лондон—Истамбул—Карачи—Калкута—Бангкок—Манила Гуам—Вејк—Мидвеј—Хонолулу—Сан Франциско. Авион је кренуо у петак увече а вратио се уторак поподне. Путовање је стајало 1.570 долара

Следећих година, у оквиру такмичења за престиж на свим пољима науке, појавиле су се нове могућности за путнике, спремне на авантуре и са доста готовине у џепу: млазни авиони, звани Цет. Путници су се укрцали у Њујорку и летели до Париза, а одатле преко Москве и Ташкента до Њу Делхија. Када су се припремали да наставе пут индиском и јапанском линијом до Југоисточне Азије, Британци су објавили да ће полетети њихов први чисто млазни авион од Лондона до Токија, а млазни авион с пропелерима, из Токија преко Пацифика и Сједињених Америчких Држава до Њујорка, па затим до Лондона. И авиони Аустралије с чисто млазним авионима, обишли су земљу за око 70 часова.

Иако су млазни авиони често величани у штампи, они нису потпуно победили — нису постали једино средство за превоз путника око света. Ове године поново бродови плове око земље, а за 1960 годину најављене су и друге пловидбе. Пристајаће се у више светских лука и остати на морима осамдесет или више дана.

За оне који на путу не могу да остану толико, млазни авиони отварају нове могућности. На помолу је и лет око света без спуштања. После овога остаје још стратосфера и васиона. Ако се ствари буду развијале овим темпом, може доћи дан да путници, и то не из шале, кажу: „Прошле године смо летели око света, идуће ћемо на неко друго место!"

МЕЂУ АЈКУЛАМА

Зашто ајкула напада бродоломнике и купаче у топлим водама и зашто не дира искусне спортске гњурце као што је Ханс Хас? Проникнути тајну овог парадоксалног понашања био је један од мојих задатака који сам као сарадник Макс-Планковог института имао да обавим на експедиционом путовању по водама око Малдивских Острва, у Индиском Океану.

Већина врста ајкула никад не спава: из дана у дан, из ноћи у ноћ оне морају да пливају по океану, јер немају пловног мехура и кад не би без прекида покретале своја репна пераја, беспомоћно би потонуле у вечну таму океанских дубина. Страховит апетит гони их усто на сталну активност. Муњевитом брзином појављује се ајкула из велике дубине и пролеће уз сам подводни гребен. Њено тело, округласто и витко као торпедо, постиже притом брзину од 80 до 90 километара на час. Јата коралних риба која пливају уз подводни гребен примете је сувише касно, тек онда кад им је отступница потпуно пресечена!

Ако у води влада какав било неуобичајен немир, ако се каква болесна или озлеђена риба праћака или човек који је пао у воду очајнички удара рукама и ногама, ајкула ће то осетити чак и на веома великој удаљености. Ти покрети толико је раздражују да она тренутно нема другог циља до да се по сваку цену дочепа тог бића.

Амерички истраживач Биб извео је недавно један занимљив опит. С палубе брода бацио је удицу и уловио једног делфина. Чим је уловљени делфин почео да се дивље бори не би ли се ослободио, из разних праваца на њега се устремило неколико ајкула. Али пре но што је иједна успела да га зграби, Биб је опустио најлонски конац удице, тако да се делфин умирио. И онда се догодило чудо: ајкуле су се зауставиле, збуњено се стале вртети и — нестале. Делфина нису ни додирнуле.

Ханс Хас и ја намеравали смо да примамимо знатан број ајкула, да их редовно хранимо и навикнемо их на наше присуство и да из близине проучавамо њихово „понашање". Једног јасног сунчаног дана заронили смо крај једног гребена атола Расду. Ханс Хас се сместио у једној коралној подводној стени с фотографском камером у руци, а ја сам харпуном уловио једну велику рибу-лист. Док сам се трудио да сасвим усмртим рибу која се још праћакала, појавиле су се, привучене крвљу, две ајкуле и два пута су покушале да ми се приближе, и то с горње стране. Једва сам имао времена да их одбијем нарочитим копљем за одбрану: брзином муње „прошишале" су ми на неколико сантиметара изнад главе.

Мада се ајкула таквим копљем не може ранити, па јој се чак не може ни бол задати, довољан је лак додир да се овај разбојник отера. Сваког пута кад бих каквој ајкули директно кренуо у сусрет успевао сам да је натерам у бекство. Мислим да инстинкт страха код ајкуле лежи у томе што она није неограничени господар океана као што многи верују. И ајкула има непријатеља: главату уљешуру која прождире све што се нађе испред њених, пет метара великих чељусти. У желуцу једне уловљене уљешуре нашли смо поред многобројних џиновских хоботница и три још несварене ајкуле. Највећа од њих била је дуга 3,10 метра.

Најмањи покрет изазива напад

Кад су се обе ајкуле удаљиле, усмртио сам уловљену рибу и повукао се два-три метра на један корални гребен. Већ после неколико секунди ајкуле су се, описавши велики лук, опет вратиле, њушкале су као пси на трагу, пливајући против струје која им је доносила мирис крви убијене рибе. А тада је изненада, брзо као стрела, појурила поред њих трећа ајкула и зграбила плен. Прогутала је половину уловљене рибе, дугачке добар метар, а затим је стала махнито да тресе главом да би на тај начин својим рецкавим зубима „престерисала" жртву. Звуци тог тестерисања учинили су да друге две ајкуле добију прави напад беснила: стрелимице су летеле око мене и грабиле све што се покретало. Да сам тада учинио најмањи покрет руком или ногом бестије би се безобзирно устремиле на мене.

Сваки пут кад би прошле сасвим близу мене тресле су својим огромним главама. Тада сам схватио да су то исти онакви покрети којима је трећа ајкула, њихова супарница, „претестерисала" рибу. То је у неку руку био израз њихове жудње за јелом — нешто слично ономе као кад човек при самом погледу на торту или какво омиљено јело, стеже вилице и гута сувишну пљувачку. Намере наших „пријатеља" биле су толико очевидне да смо Ханс Хас и ја изронили што смо брже могли и ускочили у наш моторни чамац.

Пет ајкула око нас

У чамцу смо се извесно време договарали да ли да наставимо испитивање или не. Али, с научне стране опит је био веома важан, па смо одлучили да се још једном спустимо на морско дно. Опет сам харпуном уловио једну рибу и „прича" се поновила, само што је овог пута око нас кружило пет ајкула. Следећа три дана редовно смо се спуштали на дно и хранили ајкуле, тако да смо се навикли на њихову непријатну близину. Само кад бих черечио уловљену рибу и налазио се у облаку њене крви, ситуација је постајала критична јер ми је тада одбрана постајала тежа. Али, и ајкуле су се навикле на нас. Научиле су да код нас увек има добрих риба, да смо наоружани, и тако смо најзад имали да се чувамо само од нових ајкула. Наиме, наша „менза" стално је привлачила нове „абоненте" и четвртог дана око нас је пливало једанаест ајкула. Имали смо сада довољно животиња: велики опит могао је да почне.

Велики експеримент

За убијену рибу привезао сам ланену врећицу са бакарним ацетатом. То је веома јако средство које одбија ајкуле. Америчка морнарица и авијација ставља у сваки чамац за спасавање извесну количину бакарног ацетата тако да се бродоломници могу њиме заштитити од напада ајкула. Хемикалија је воду око убијене рибе обојила мутнозеленом бојом. Уствари, то је збунило ајкуле само за неки минут. Пливале су око рибе, њушкале, повлачиле се и опет прилазиле. Али, најзад су се навикле на непознати мирис и мирис рибље крви надвладао је хемикалију. Прво је једна ајкула одгризла залогај, а за њом су се све остале бациле на рибу. Приликом другог опита нису се ни тренутак устезале да насрну на плен иако је имао око врата „огрлицу" од бакарног ацетата. Тек када сам једној великој риби кесицу са хемикалијом стрпао у уста, ајкуле су оклевале нешто дуже. Али, најзад ју је једна од ајкула зграбила за реп и толико је дуго тресла док јој кесица није испала из уста.

Нема заштите

Бакарни ацетат у јакој концентрацији одбија ајкуле, али само због тога што је тај мирис њима непознат, а не што им је непријатан. Стога он може да заштити неозлеђене бродоломнике, али не и особе које у води имају неку отворену рану. Мирис крви толико раздражи ајкуле да се оне просто не обазиру на бакарни ацетат.

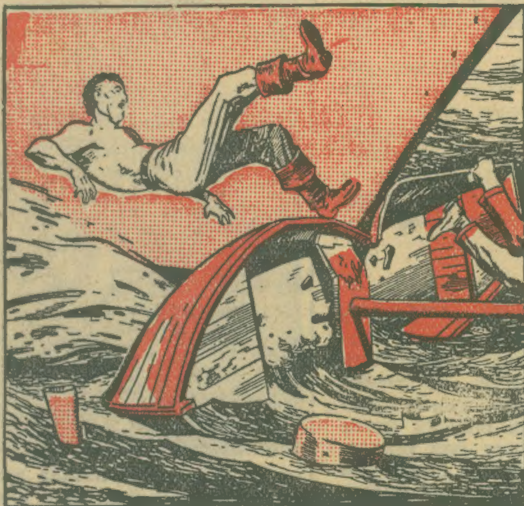
Тако смо Ханс Хас и ја пет дана вршили опите. Најзад је наша „циркуска арена" бројала петнаест ајкула које су стрпљиво чекале да заронимо и нахранимо их. С бакарним ацетатом или без њега — свеједно!

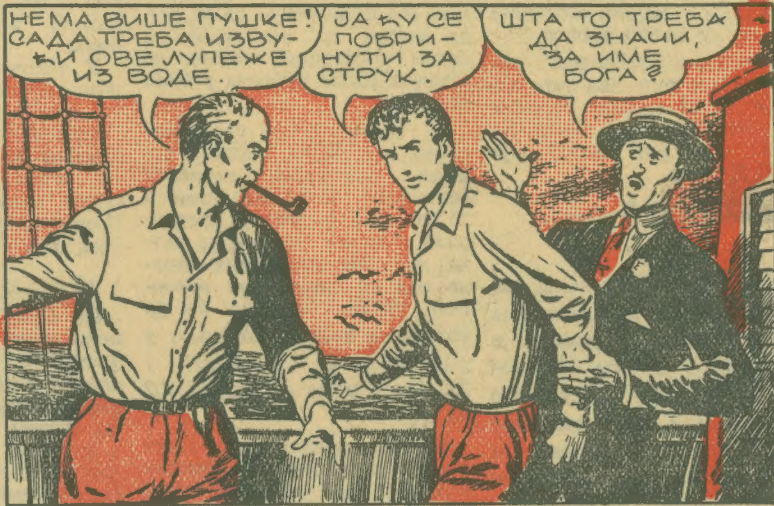
*

Извештај који је научник Иренојс Ајбл-Ајбесфелд поднео Макс-Планковом институту знатно је дужи од овог његовог чланка, али је суштина једног и другог истоветна.

ВЕЛИКИ АЛЕК

ЦРТА И ПИШЕ Л. ФИШЕР ПО Џ. ЛОНДОНУ

С БРДА С ДОЛА

Тек кад је 36-огодишњи разносач леда Џон Гарлан изведен пред суд у Лос Анђелосу зато што је пијан возио, сазнало се да код њега и много шта друго није било у реду: возачку дозволу уопште није имао, кочницама камиона руковао је помоћу два парчета конопца, а преломљену полугу убацивача брзине наставио је неким клештама. Али, упркос свим овим недостацима он досад ниједном није изазвао саобраћајну несрећу.

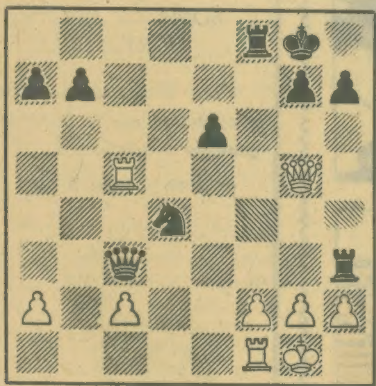
КАО И ПРЕ

Лекари у Сједињеним Америчким Државама поново су почели да лече реуматични артритис помоћу соли злата, стандардног начина који је био потиснут појавом „чудотворних лекова". Прво коришћење злата у медицинске сврхе забележено је још 2.500 година пре наше ере у Кини, а на Западу је у употреби тек од 1929 године, када се њиме почело да лечи мало познато, али тешко обољење познато као реуматични артритис.

Учимо шах

LXVII

Вама је познато да у шаху постоје партије које носе назив бесмртних партија. Али постоји и један бесмртни потез, један, у сваком случају, од најлепших потеза које је људска рука повукла на шаховској плочи.

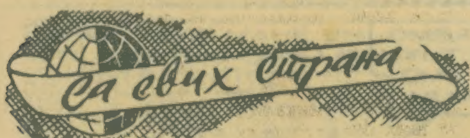

Бели је руски мајстор Лѐвицки, а црни амерички велемајстор Маршал. Позиција приказана на горњем дијаграму настала је у партији коју су ови велики шахисти одиграли 1912 године. Бели је повукао свој двадесет и трећи потез: Те5—ц5. Одмах после тога црни је повукао онај потез за који многи сматрају да је најлепши у историји шаха. Који би то потез могао да буде?

Ми вам то нећемо рећи одмах, већ у наредном броју „Забавника", јер се надамо да би неко од вас могао да погоди тај потез. Само, да бисмо вам олакшали посао, казаћемо да је црни повукао потез дамом. Где је црна дама дошла? Који је пут прешла да би се тако и толико прославила?

*

Дијаграм у претпрошлој лекцији, који приказује позицију из једне партије коју су играли Смислов и Решевски на меч-турниру за првенство света 1948 године, вероватно је изазвао забуну код неких читалаца. На пољу а6 стоји бели, а треба црни пешак. Добри шахисти могли су и сами да одмах уоче ту чисто техничку грешку.

РАЗЛИКОВАЊЕ БОЈА

Човек, сем изузетака — далтониста, — уме да разликује боје. Али теже разликује нијансе исте боје. А то је од великог значаја нарочито у текстилној индустрији.

Сада је конструисан електронски уређај — непогрешиви светлосни анализатор боја. Његове вештачке очи могу да распознају и најфиније нијансе исте боје. Овај спектро-фотометар је повезан са електронским мозгом који сваку боју означава цифрама; оне се у индустрији и иначе употребљавају за означавање боја.

НЕЋЕ БИТИ ЋЕЛАВИХ ЉУДИ

„До почетка 1999 године наука ће пронаћи средство за спречавање ћелавости", — изјавио је претседник британских фризера Џон Томсон, на годишњем конгресу. Жене ће носити власуље најразличитијих боја у складу са хаљинама. По његовом мишљењу наилази наново златна ера власуља; мушкарци ће морати да режу косу кратко због свемирских оклопа.

Питање је да нису то само снови и прижељкивања фризера који желе да обезбеде веће зараде.

РАДИО СИГНАЛИ НА МЕСЕЦ

Америчка морнарица ускоро намерава да преко Месеца упути радиотелеграм из Вашингтона у Перл Харбур на Хавајима. Радио сигнали би били послани на Месец, одатле се одбијали и поново враћали на Земљу, где би их примале станице.

БЕЗ ИЗГРЕДА

У своје штампане програме фудбалски клуб у јужнофранцуском граду Алеу, у департману Гард, уноси и ову реченицу: „Лакше је играти очима него ногама". На гледаоце ова опомена утиче више него опомене речима јер у последње време све тамошње утакмице протичу без икаквих изгреда.

ПИТАЈ СТРУЧЊАКА

На конгресу Друштва за хирургију лица и вилица у Хамбургу поред осталог дискутовало се и о претераној употреби таблета за умирење живаца. Један швајцарски фармаколог саопштио је да је у Швајцарској од 1950 до 1955 године продато таблета против главобоље око 150 милиона комада. Само у Базелу годишње се троши једна тона прашка против главобоље. Опасност по народно здравље је и у томе што ће после дуге злоупотребе таквих лекова настати оштећење бубрега и поремећаји у крвотоку. Због честог узимања фенацетина у Базелу је 79 лица морало бити клинички лечено, и од њих је једанаесторо умрло.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Ако није све тачно — није ни штетно

Ко би рекао да безазлени спанаћ има такорећи чудотворно дејство на људску меморију. Спанаћ је као поврће веома користан — то се већ знало — по човеково здравље, али је тек сада један француски научник са својим сарадницима открио да спанаћ има пресудну улогу у погледу памћења. Дијета од спанаћа са још неким додацима у исхрани претставља, како наука данас тврди, право спасење за човеков ум.

Осим тога спанаћ — према изјавама које ових дана бележи француска штампа — учвршћује косу и нокте, спречава ћелавост ,опадање и кртост косе, а такође и стварање кртих ноктију. Осим тога, спанаћ спречава стварање зубног каменца, као и желудачне гризлице.

Међутим ипак постоји једно — али! А то је што лекари кажу да спанаћ треба јести жив, тојест некуван, осим када је у питању памћење.

Научници су после свестраног испитивања у жељи да спасу људску меморију саставили и један „јеловник" који препоручују свакоm ко опажа да „губи" памћење. По њима треба у таквим случајевима чешће, бар двапут недељно, јести: печурке, телећи мозак, спанаћ и јабуке.

Разуме се да ако је у питању какво органско обољење мозга поред свог начина исхране лекари прописују и специјалне лекове.

Али, они нису пропустили да додаду и то: да су алкохол и дуван главни непријатељи памћења. Препоручују зато да се приликом држања „дијете за памћење" остави пушење и алкохол, чак и у најминималнијим количинама.

На париским клиникама где су вршена испитивања постигнути су изванредни резултати помоћу спанаћа.

„ЛОНАЦ" ЗА ПРОИЗВОДЊУ ПИЛИЋА

Једна енглеска творница за посуђе пустила је у продају један „лонац" за гајење пилића. Температура у овом инкубатору-лонцу лако се може подесити и пилићи за 21 дан долазе на свет. На слици се виде мали како излазе из јаја.

ЕЛЕКТРИЧНИ МОТОРИ ЋЕ РАДИТИ И ПОД ВОДОМ

Специјални изолациони оклоп од прозрачног полиетилена омогућава електричним моторима да раде и под водом. Овакви мотори могу бити употребљени и у казанима и у рудницима. Вода која циркулише изван омота и кроз магнетско поље нимало не омета рад мотора.

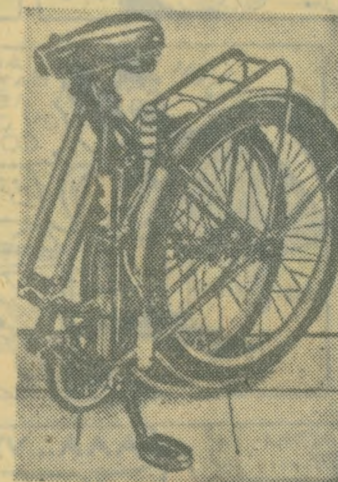

ТАЊИРИ ОД ХАРТИЈЕ ЗА ДЕЦУ

У Америци се производе тањири од нарочите хартије намењени специјално деци. Једна њихова необична особина одушевиће сваку мајку: не могу се ни преврнути ни одгурнути ни срушити са стола. Мали језичци лепљиве траке добро пријањају уз дрво, пластичну масу, тканину или метал. После завршеног обеда лако се скидају.

БИЦИКЛ НА СКЛАПАЊЕ

У Немачкој је израђен бицикл који се може после употребе склопити и заузети врло мали простор. Тако се може носити на леђима кад наиђу велики успони преко којих возач не може да га тера. Приликом склапања није потребно с њега скинути ни један једини део, нити се послужити каквим алатом.

ХРАБРИ ГУСАН

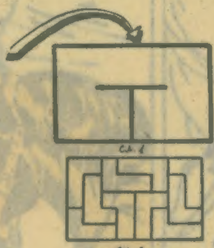
У једном прикарпатском селу догодио се необичан случај. Један домаћин је истерао на пашу јато гусака и вратио се кући. Али је ускоро оданде чуо крике. Његове гуске је напала лисица. Стари гусан — вођа јата, да би заштитио своје племе почео је лисицу да удара крилима, и успео да је обори. Када је покушала да се дигне он ју је ухватио за ухо притискујући јој главу ка земљи. Лисица је скичала од бола. Утом је стигао и домаћин и помогао гусану да савлада непријатеља.

ОБОЈЕН ХЛЕБ

Неки амерички пекари дошли су до закључка да бели хлеб својом бојом делује монотоно. Тако су решили да у брашно умешају црвену, жуту и зелену боју. А шта ће бити са његовом хранљивошћу или са онима који не разликују боје?

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Умете ли да поделите

Умете ли да поделите ову фигуру на слици 1 на десет делова истог облика и исте површине, а да не прецртате оно Т у, средини.

Ако не знате, погледајте слику 2.

Које три цифре помножене са 4 дају 3

Математика је наука потпуно прецизна и тачна. Али, за не математичаре невероватна. Ево, ове три цифре 9/12 — помножене са 4 дају 3.

Како су се превезли

Мама тата. Пера и Јова треба да пређу на другу страну реке. Али једини чамац може да издржи само тежину од 90 килограма. Тата, међутим, има 83 килограма, мама 70, а Пера и Јова по 36.

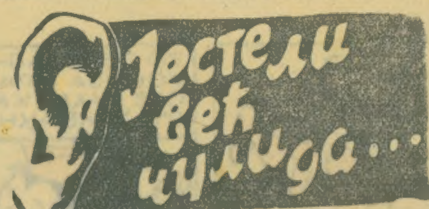
Како су се они ипак превезли на другу обалу?

Ако не знате ми ћемо вам рећи: прво су се превезли Пера и Јова и Пера је вратио чамац. Затим је прешла мајка и Јова је вратио чамац; опет су се первезли Пера и Јова и опет је Пера вратио чамац. Потом се превезао отац и Јова вратио чамац. Најзад су се по трећи пут превезли Пера и Јова.

ОД БРОЈА ДО БРОЈА

Овде видите две дресиране животиње. Али када вежете линијом све бројеве редом, видећете ко их је дресирао.

...први расхладни уређај у нашој земљи прорадио је 1895 године у Београду, у тадашњој Вајфертовој пивари.

...торнадо, израз за нарочиту врсту јаког ветра с ковитлацима потиче од шпанске речи „торнада", што значи „окретати око нечег".

...реч конзерваторијум, која данас означава врсту музичке школе, првобитно је била назив за установу где су смештана и чувана деца без родитеља. Музички обдарена деца добивала су у тим сиротиштима темељну музичку обуку да би, кад одрасту, могла постати професионални музичари.

...птица водомар прави своје гнездо од костију риба које је појела.

...магнетска игла, као инструмент за показивање смера, први пут се помиње у спису Шен Куа (1030 до 1093), кинеског математичара.

...стари Словени имали су још у својој прадомовини заставе. Оне су служиле за ознаку и разликовање појединих племена која су по правилу претстављала појединне војне јединице.

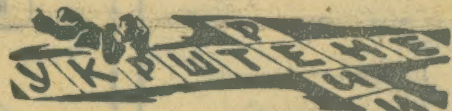

... Индијанци су планети Марсу дали име Ангарака, што значи „црвено тело".

...иако је шећерна болест ретка код животиња, од ње могу да оболе пси, врло ретко коњи, а још ређе мајмуни и слонови.

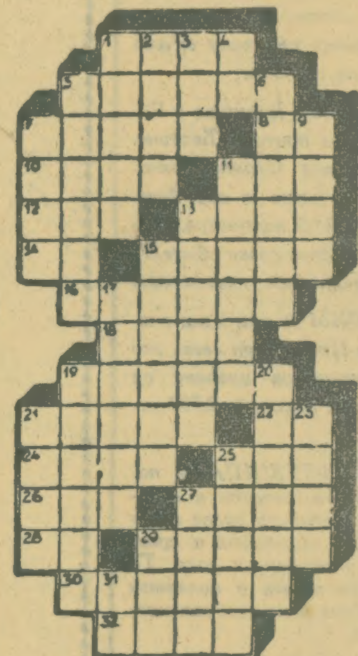
...на Полинезиским Острвима, Мадагаскару, Новом Зеланду, Азорима, Хаитима, Куби, Јамајци, Канарским Острвима, у Ирској и на Исланду уопште нема змија-отровница.

...у Приморју и у Македонији живи мала птица, тешка свега 20 грама, која по камењарима гради гнездо тешко око 20 килограма. Гнездо има облик лонца са уским грлићем, па стога ову птицу зову лончарица.

Водоравно: 1) рибарска мрежа у облику кесе; 5) фрактура; 7) део дрвета; 8) хемиски знак за алуминијум; 10) река у Француској; 11) мушко име; 12) предлог; 13) личност из Ћопићевог романа „Корени"; 14) хемиски знак за молибден; 15) украсна биљка; 16) врста менице. 18) језеро у Италији; 19) једна димензија; 21) мера за течност; 22) хемиски знак за радијум; 24) јеврејско мушко име; 25) острво на Јадрану; 26) орган чула мириса; 27) град на Двини; 28) врста першуна; 29) град у Србији; 30) канабе; 32) полет.

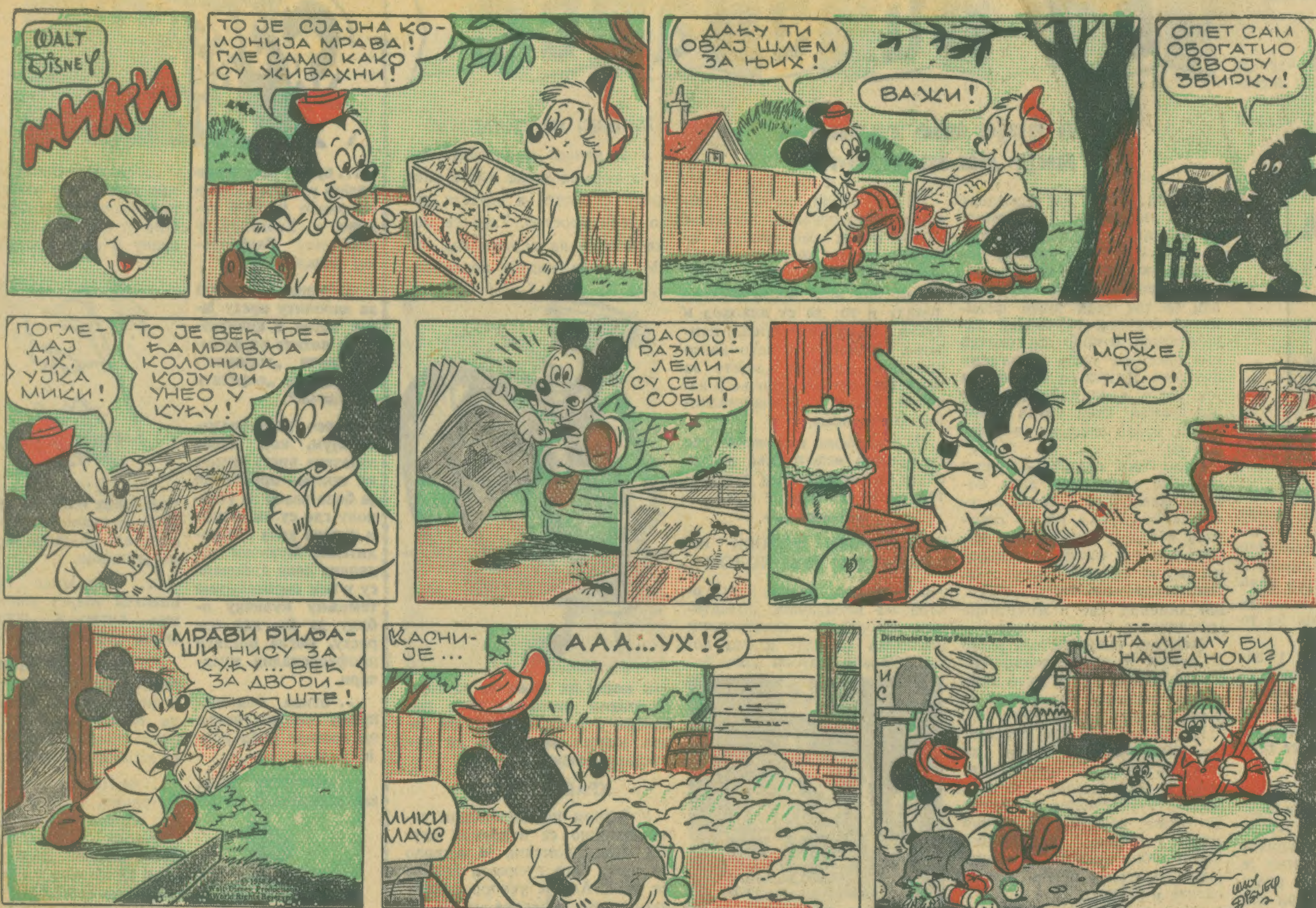
Усправно: 1) врста птице; 2) река у Сибиру; 3) неман; 4) упитна заменица; 5) историско место у Босни; 6) планинско полуострво на југу Азије; 7) немачки књижевник (19 век); 9) град у Перуу; 11) амерички проналазач у области електротехнике; 13) бразилијански фудбалер; 15) заморен. 17) град у Перуу; 19) врста ветра; 20) француски књижевник („Базелска звона"); 21) страно женско име; 23) један минерал; 26) град у Истри; 27) слик; 29) страно мушко име; 31) показна заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ве; 3) Торо; 5) меласа; 7) пастрмка; 9) акт; 10) ато; 11) са; 12) во; 14) Им; 15) Краков; 18) Уран; 19) трапез; 21) па; 22) ни; 23) ем; 25) ето; 27) она; 28) Трстеник; 31) апатит. 32) Емил; 33) ал.

Усправно: 1) волт; 2) ерар; 3) тест; 4) осма; 5) макак; 6) актив; 7) пас; 8) Аон; 12) варан; 13) окапи; 16) Рур; 17) оне; 19) „Татар". 20) „Зенит"; 21) пет; 24) мак; 26) оспе; 27) О'Нил; 29) тама; 30) етил.

БОРИ СЕ ПРОТИВ ИСКУШЕЊА

Ујка Паја затекао Влају у сушници где је било доста сланине и сува меса.

— Влајо, шта радиш ту?!

— запита строго ујка Паја.

— Шта радим! Борим се противу искушења! — одговори Влаја.

БОЉЕ ОВО

Лекар је преписао Влаји, кад је био нешто слаб, неке пилуле, па сутрадан дошао да види како је било њихово дејство.

— Дакле, Влајо, да ли си добио пилуле? Како ти се чине, и да ли су ти помогле?

— Дивне су, друже докторе! Цео дан се играмо њима пиљака.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Какав је то сардонски смех?

Шта је Володер?

Где се налази планина Журим?

Шта је солифлукција?

Шта је Сонгхаи?

ОДГОВОР:

САРДОНСКИ СМЕХ *је грчевит смех без повода. Неки кажу да је тако назван*

по трави сардонији која расте на острву Сардинији, од које човека спопадну грчеви налик на смејање.

ВОЛОДЕР *је речица у Рашкој, лева притока Ћеотине. Извире под Стрмац-Планинином, а улива је код Фоче. Дуга је 23,8 километра. Површина њеног слива обухвата 125 квадратних километара.*

ЖУРИМ *је име једне планине у Црној Гори свега око 18 километара удаљене од Никшића. Висока је 2.700 метара.*

СОЛИФЛУКЦИЈА *је померање растреситог и овлаженог земљишта услед наизменичног смрзавања и крављења унутрашњих вода. То је честа појава у поларним областима и на високим планинама.*

СОНГХАИ *је црначко племе на Средњем Нигеру. У многочему су подлегли утицају Хамита из Северне Африке. Од почетка 11 до краја 16 века имали су моћну државу.*

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31 — Текући рачун број 101 707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450: за иностранство: годишња 1.200 полугодишња 600 динара. — Рукописи се не враћају.